

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Antehac ex probatis Auctoribus breviter concinnata

Busenbaum, Hermann

Coloniæ Agrippinæ, 1707

Q. 53. An subditus teneatur obedire Superiori imperanti aliquid probabiliter licitum, si subdito probabilius sit illud esse illicitum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42634

judicari esse verum, quia esse verum est plus, quàm esse magis probabile. R. n. conseq., evidens enim est, quòd fit minus probabile; è contrà non est evidens, quòd fit falsum, & est motivum grave pro eo, quòd fit verum, ergo potest judicari, quòd fit verum, licèt plus sit dicere esse verum, quàm esse tantum magis probabile: itaque ratio disparitatis à priori est, quia quando incertum est, an aliquid fit verum, potest judicari esse verum, vel ex majore vel ex minore motivo gravi; è contrà quando aliquid scitur esse minus probabile, nullum potest esse motivum judicandi esse magis probabile.

Q. 53. *An subditus teneatur obedire Superiori imperanti aliquid probabiliter licitum, si subdito probabilius sit illud esse illicitum.* R. Affirmat rectè *Busenbaum* suprà, sed probatio meliùs firmanda est: fit itaque,

§. I. Si subditus licitè possit obedire, tum tene- 432
tur, atqui subditus in hoc casu licitè potest obedire, ergo tenetur. *Major* videtur certa contra *Schild.* tr. 2. c. 4. n. 57., nam subditus tenetur obedire in omnibus licitis, & potestas præcipiendi est hic in certa possessione; habet insuper Superior jus imperandi hoc, quod ipse judicat licitum, ergo subditus habet obligationem faciendi. *Minor* est ferè omnium, & satis constat ex *Cap., Quid culpatur, Caus. 23. q. 1.*, ubi *S. August.* dicit subditum posse militare ita jubente Rege etiam *Sacrilego, si certum non sit bellum esse iniquum*; quamvis autem probabilius esset esse iniquum, tamen hoc nondum esset certum, ergo posset militare.

§. II. Communis sententia absolutè tenet talem 433
subditum teneri obedire, ita *Sanch.* in *Decal. l. 6. c. 3. n. 6. Carden.* in 2. crisi d. 2., qui in 1. crisi d. 61. n. 168. vocat sententiam certam: *Mendo* in *Stat. d. 13. à*

13. à n. 234. *Lugo* in Resp. mor. l. 3. d. 19. n. 3. *Teril.* in Reg. q. 46. *Ulf.* t. 1. d. 1. n. 72., nec audent negare *Ehrentz.* a. 12. & *Gonz.* d. 14. n. 92. ; Consentit etiam *Adrianus*, uti ostendit *Teril.* hic q. 23. à n. 96. idem docet *Cardin. Sfondratus* in Reg. Sacerd. l. I. §. 20. n. II. *Probat*ur auctoritate, nam *S. Bern.* de præcep. & dispens. c. 12. ait, *quidquid vice Dei præcipit homo, quod non sit tamen certum displicere Deo, haud secus omnino accipiendum est, quàm si præcipiat Deus.* *S. Bonav.* in Spec. discipl. c. 4. loquitur iisdem verbis: *Humbertus* Ordinis Prædicatorum Generalis V. in lib. de erudit. religios. c. I. *nisi apertè sit malum, quod à Superiore præcipitur, sic accipiendum est, ac si à Deo præciperetur.* *S. Bernardin. Senensis* in dialogo de obed. ubi subditus rationabiliter dubitat, an, quod præcipitur, sit peccatum an non, tunc profectò obedire debet. *S. Ignatius Lojola* 3. p. Const. c. I. §. 23. dicit obediendum in omnibus rebus, ubi peccatum non cerneatur: & p. 6. c. I. in Declar. lict. B. dicitur, *hujusmodi sunt illæ omnes, in quibus nullum manifestum est peccatum: & in Epist. de obed. dicit, omnibus in rebus, quæ cum peccato manifesto conjuncta non sunt.* *Dionysius Carthus.* in 2. dist. 39 q. 3. *in dubiis, an sit contra præceptum Dei, standum est præcepto Prælati, quia etsi sit contra Deum, attamen propter obedientiæ bonum non peccat subditus: similiter docent alii apud Teril.* in Reg. q. 46. n. 13., qui addit, *nec quæquam invenit, qui contrarium teneat.* Ratio autem est, quia rectus ordo & necessaria subordinatio subditi ad Superiorem ita postulat, essetque majus malum turbari illum ordinem, quàm fortè peccari materialiter, nam posset quivis subditus facillè obtendere, aut etiam judicare, rem præceptam esse illicitam,

tam,

ram, unde sequerentur discordiæ Superiorem inter & subditum, scandala, perturbationes &c., quæ sunt mala certa, ubi è contrà malum, quod ex obedientia timeretur, nempe materialis transgressio legis Divinæ, non esset certum sed solummodo dubium, malum autem certum vitari debet præ dubio, ergo. *Conf.* nam sicuti officium Judicis à Deo institutum est tanquam absolutè bonum, licet per illud quandoque fiat materialis injuria innocenti, ita etiam ordo subjectionis inter homines, licet quandoque propter humanam ignorantiam intervenire debeant errores; estque minus malum hos errores esse, quàm everti ordinem illum, ergo. Videri potest *Teril.* à n. 15.

§. III. Hactenus dicta maximè valent de subditis religiosis, cum hi insuper se voto astrinxerint ad obediendum; estque communissima SS. PP. & Alcegarum doctrina, quod cæca obedientia sit securissima conscientiæ regula in omnibus, de quibus certum non est, quod sint mala, uti optimè deducit *Teril.* assert. 4.

Respondent, Subditum in tali casu teneri quærere rationes pro Superiore, & sic deponere opinionem suam; ratio autem potest semper illi esse, quia subditi stantes suo judicio contra Superiores plerumque errant, ita *Eliq. & Gonz.* n. 102. Addit *Ehrentz.* a. 13. rationem universalem esse, quia vox Superioris pro voce Dei habenda est. *Contrà* est, 1. nam fieri potest, ut subditus longè doctior, certus sit opinionem suam esse probabiliorem, ideoque hinc & nunc non errare in judicio circa illam majorem probabilitatem; hoc supposito tenebitur obedire, uti fatentur A A. illi, neque tamen poterit opinionem suam deponere, uti ipsi docent, ergo tenebitur sibi formare dictamen reflexum propter probabilem opinionem

Su-

Superioris, & secundum eam obedire v. g., dicendum
quamvis spectatis motivis directis videatur illicitum
hoc agere, quia tamen incertum est, & pro
Superiore etiam est prudens motivum, licite faciamus,
quod ipse precipit, quia in his circumstantiis, si non
obedirem, agerem contra jus, quod habet imperandi
&c.; ubi vides esse alia motiva pro hoc iudicio
reflexo, quæ non sunt pro directo: videri potest

- 436 *Illf. n. 60. 2. Cap., Inquisitioni* de sent. excomm.
statuitur, ut conjux debitum reddat, etiam si ratio-
nabiliter opinetur matrimonium esse nullum, ergo
sicuti hic conjux, etiam retinens opinionem suam
licite reddit debitum, ita subditus hic, sicuti enim
alter conjux habet jus ad debitum, ita Superior ad
437 actionem subditi. 3. Præceptum Superioris ejusque
auctoritas est certa, etiam in sensu composito opi-
nionis in subdito, è contra lex prohibens actionem
subdito & excusatio subditi sunt incerta, atqui præ-
ceptum & auctoritas certa possident, ac proinde
prævalent contra legem & excusationem incertam
ergo. 4. Stante dubio subditi utrimque negativo,
an objectum sit illicitum, subditus tenetur obedire,
ut fatentur omnes, ergo etiam stante dubio po-
sitivo, vel etiam opinione incertâ subditi oppositam
tenentis, hac enim non obstante Superioris præ-
ceptum & auctoritas manent in certa possessione; &
si subditus non teneretur obedire, sequerentur æqua-
liter incommoda n. 433. relata.

- 438 §. IV. *Obji. I.* Licetum est subdito non obedire,
si sit probabile non esse obligationem obediendi, ut
docent *Sayr. Torr. T. & J. Sanch.* in sel. d. 33. n. 28.
sicuti enim licetum est in aliis materiis sequi proba-
bilem, ita etiam hic: atqui si subdito sit probabilius,
quod objectum sit illicitum, tum probabile est non
esse obligationem obediendi, nam obligationem in

eo casu negant *Salas*, *Ledesm. F. Lugo*, *J. Sancho*
 n. 32. *Diana* p. 2. tr. 13. R. 10. *Escob.* in probl. 1. 2.
 n. 107. *Castop.* d. 2. pu. 6. n. 5. ; Et ratio est, quia
 quando dubium est, an objectum sit illicitum, etiam
 dubium est, an potestas Superioris unquam se eò ex-
 tenderit, ergo Superior non est in certa possessione,
 sed prævalet certa possessio libertatis in subdito, ergo.
Conf. 1. nam Superior non potest strictius obligare,
 quam Christus & Ecclesia, sed Christus & Ecclesia
 non obligant, quando probabile est hanc vel illam
 materiam non contineri sub præcepto, ergo. ita
Escob. Conf. 2. nam *Laym.* c. 5. n. 12. *Diana* in
 comp. v. *Subditus* n. 2. *Ehrentz.* a. 12. aliique di-
 cunt saltem tum non teneri obedire subditum, si
 præterea grave incommodum sibi vel alteri perso-
 næ timeat in honore vel rebus, quia est in posses-
 sione juris ad conservandam rem suam vel alterius,
 de quo de juri non debet per dubiam potestatem Su-
 perioris imperandi hinc & nunc. R. 1. n. maj., quia
 obstat certa possessio Superioris, quam non eli-
 dit probabilitas subditi, sicuti si sis in certa possessio-
 ne prædii cum probabilitate juris, licet alius putet
 etiam ex motivo probabiliore prædium suum esse,
 tamen non est ipsi licitum te exuere possessione :
 Adde, quod subditus admittendo Superiorem vel
 vovendo obedientiam obliget se ad obediendum in
 omnibus non certò illicitis, adeoque resignat juri
 sequendi opinionem suam etiam probabilem, si
 fortè esset contraria juri Superioris, sicuti conjux
 iniens matrimonium obligat se ad permanendum
 in eo, quamvis fortè postea habiturus esset opinio-
 nem probabilem de eo, quod matrimonium suum
 non valeret, uti dicitur de matrimonio. R. 2. cum
Mendo n. 237. & *Illf.* n. 72. n. min., quia tum pro
 potestate Superioris est certa possessio, uti jam di-

ctum est, & quamvis dubium sit, an objectum sit illicitum, non ideo est dubium, an potestas Superioris se eò extendat, quia certum est, quòd se extendat ad omne illud, quod non est certò illicitum. *Ad conf. 1* distinguo, Superior non potest strictè obligare, quàm Christus & Ecclesia possint obligare, quàm Christus & Ecclesia de facto obligent, nisi Ecclesia urgeat suum vel Christi præceptum per damnationem alicujus propositionis alioqui probabilis, (quod utique potest) tum est certa obligatio si autem non declaret nec urgeat obligationem, seipatiatur opinionem probabilem deobligantem, concludimus Christi aut Ecclesiæ legem non esse nobis sufficienter applicatam, ideoque non obligare: contra Superior in nostro casu urget & declarat obligationem sui præcepti, statque pro eo possessio potestatis imperandi, cui non debet obstare probabilitas subditi. *Ad conf. 2* dico, ex eo plus non permitti subdito, quàm ut incommodorum illorum pericula proponat Superiori, qui si prudenter consideratis omnibus declaret nihilominus prævalere causas sui præcepti, ideoque illius executionem urgeat, tenebitur subditus obedire, nisi fortè imperaret aliquid excedens imbecillitatem humanam & falsum est, quod additur, potestatem imperandi in Superiore hìc esse dubiam.

439 *Obji. 2.* Votum non obligat in probabili dubio peccati mortalis, ergo nec Superioris præceptum. *R.* n. conseq. Votum soli Deo factum tantùm obligat ad id, quod melius est, & ad alia non acceptatur Deo: è contra votum simul homini factum obligat ad omne, quod non est certò illicitum, sive sit melius five non.

440 *Obji. 3.* Nemo obediret Superiori imperanti in gressum super aquas. *R. 1.* sic *S. MANUS* obediret *S. R.*

S. Benedicto. R. 2. Etiam quisque se accingere deberet ad hoc exequendum, si probitas & prudentia Superioris esset ei satis cognita, tum enim deberet præsumere, quòd vel imperaret ex superiore instinctu, vel tantum vellet, ut subditus faceret, quantum in se est; revocaretque mandatum visâ subditi dispositione: è contrâ si sciam Superiorem non esse prudentem sed imperiosum, non debebo obedire, quia sciam illum excedere potestatem imperandi, ideoque prudenter præsumere non potero rem imperatam esse hic & nunc licitam, quam antecederet certò scio esse, per se loquendo, illicitam.

Inst. Ergo etiam erit obediendum, si pro inhonestate objecti imperati habeat subditus grave motivum, & nullum occurrat pro ejus honestate. *R. Suar.* negat seq., putat enim tum fore moraliter certum, quòd actio sit inhonesta; sed *Terst. à. n. 22.* melius concedit, nam potest pro inhonestate esse motivum merè probabile, consequenter non erit certum esse illicitum, *SS. PP.* autem & *Ascetæ* dicunt esse obediendum in omni casu, si non sit certum esse peccatum. *Conf.* nam conjux in omni dubio debet reddere debitum, uti *n. 436.* dictum est, ergo etiâ subditus in omni dubio obedire. Quòd si nequidem Superiori esset probabile, quòd objectum sit licitum, excederet suam potestatem imperando, nec foret ei obediendum, quia non potest imperare, nisi quod bonâ fide putat esse licitum.

Objs. 4. Opinio subditi habet se sicuti conscientia vincibiliter erronea, quæ deponi debet. *R. n. aff.*, nam 1. sæpe deponi non potest, uti *n. 435* dictum est. 2. Licet subditus deponere posset, non tenetur, quia manente iudicio illo potest sibi ex probabilitate opposita formare conscientiam practicam & obedire, uti ibidem est declaratum. 3. Opinio probabilis

bilis est prudens, conscientia vincibiliter erronea, concepta est imprudenter, ergo licet hæc deponi deberet, non ideo illa: Plura circa hæc addemus postea à n. 593. item l. 4. à n. 159.

- 443 Q. 54. *An Confessarius possit vel debeat contra propriam opinionem etiam probabiliorem absolvere pœnitentem, qui tenet oppositam probabilem. Et de reliquo rite est dispositus, v. g. si pœnitens probabiliter putet sibi licere, ideoque etiam posthac velis diebus festis scribere lucrâ causâ, an Confessarius iudicans probabiliter esse, quod id non liceat ipsi, possit vel debeat eum absolvere.* R. Resolvit quidem quæstionem Busenbaum supra, sed paulò pluribus res est explicanda, hinc fit,

§. I. Si Confessarius omnibus bonâ fide & sine passionis consideratione judicaret opinionem pœnitentis non esse probabilem, absolvere non posset, nisi pœnitens promitteret impostero opinioem suam deserere, quia Confessarius tum iudicare non posset pœnitentem esse dispositum & habere propositum servandi omnia Dei & Ecclesiæ præcepta: per accidens tamen quandoque, saltem ad tempus opportunius relinqui posset pœnitens in aliqua ignorantia nunc invincibili & absolvi, uti dicitur de pœnitentia.

- 444 §. II. Si Sacramentum per hoc exponeretur periculo nullitatis, uti si pœnitens vellet absolvi omnino absque aliquo, quod utrimque probabiliter affirmatur & negatur esse de valore Sacramenti, Confessarius non posset eum absolvere, quando enim agitur de valore Sacramenti, non tantum Confessarius sed & pœnitens ipse tenetur sequi tutiorem, uti dicitur de Sacramento.

- 445 §. III. Supposito casu quæstionis vel alio simili omnino videtur certum, quod Confessarius teneatur